

'דחנויות אין דבתים לא'. מרש"י משמע הטעם שלא התירו אלא בחנויות, לפי שהן צורך הרבים. ויש מפרשים מפני שבכלי הבית אין חשש גניבה הלכך החזרת התריס שבבתים לא הותרה, כי גם אם נאסור להחזיר לא יימנע מלפתחן (עפ"י רי"ף רא"ש ור"ן וש"פ).

לפירוש זה סילוק התריס הותר אף בבתים, ורק חזרה נאסרה מהטעם האמור. ונראה שגם לפי סברת רש"י יש לומר שסילוק התריס הותר עכ"פ לצורך יום טוב, ורק לענין החזרה שהיתרה אינו אלא משום תחילתו, כדי שלא יימנע מלפתוח, וגם יש בהחזרה חשש שמא יתקע, בזה לא התירו אלא בצורך הרבים. וכן סתם מהרש"ל. וכ"מ בריא"ז שנקט כסברת רש"י וגם כתב שבדלתות הכלים מותר לסלק ואסור להחזיר.

'מהו דתימא טעמא מאי משום דאין שבות במקדש אפילו כהן דלאו בר עבודה הוא, קמ"ל התירו סופן משום תחלתן, דבר עבודה אין דלא בר עבודה לא' – שלא כל השבותין התירו במקדש, יש שראו חכמים שראוי לחוש ולגזור (עפ"י רשב"א; ריטב"א עירובין קא:). והמאירי כתב ששבות שאינה צריכה לצורך המקדש כלל (ע' צל"ח פסחים סה) לא התירו.

ובדעת הרמב"ם יש אומרים שלהלכה מותר גם לכהן שאינו בן עבודה, שפוסק אין שבות במקדש אפילו כשאינו לצורך עבודה (ע' אור שמח שבת כא, כז). ויש חולקים (עפ"י צל"ח).

'בשיש להן ציר מן הצד דברי הכל אסור...'. התריס הוא דלת-מגן; יש שהתריס אינו קבוע לתיבה כלל, ויש שהוא נקבע בה על ידי ציר (= וו, בליטה הנתחבת לדופן התיבה) הנתון באמצעו, ובפתיחת התיבה מסלקים את התריס לגמרי [ולכך נקרא זה בברייתא 'אין להם ציר'. הרושים ובאורים], ויש צירים הקבועים בצדי התריס כעין צירי דלתות שלנו, שבשימוש הרגיל אין התריס מסולק מהתיבה לגמרי אלא נשאר מחובר אליה בציר [וכשדנו כאן על החזרתו, דיברו באופן שנעקר לגמרי מהתיבה]. ואלו חילוקי הדינים וטעמים; –

תריס שאין בו ציר; מותר לדברי הכל לסלקו ולהחזירו מהכלי, אף שלא לצורך שמחת יום טוב. והוא הדין בשבת – שאין זה בכלל בונה וסותר כלל.

תריס שיש בו ציר מן הצד; אם נעקר התריס כולו מן התיבה אסור להחזירו כי חוששים שמא יתקענו בחזקה (עתוס' ור"ן) שהרי אינו עשוי להעקר כל שעה, ולכן אפילו בית הלל מודים שאסור להחזירו, שאעפ"י שלשיטתם אין בנין בכלים – חכמים אסרוהו שמא יתקע [ולדעת התוס' (בשבת עד: קב: ובעירובין לד:), וכן משמע ברמב"ם (שבת י"ג ובמ"מ), תקיעה בחזקה חייבים עליה משום 'בונה' אף בכלים. ויש אומרים שחייב משום 'מכה בפטיש'. ר"ן ועוד]. ואולם לסלק את התריס מותר לבית הלל, שבסילוק אין שייך החשש שמא יתקע.

תריס שיש בו ציר באמצע, אין חוששים שיתקענו בחזק לתיבה, שהרי שימושו התדיר הוא בכך, לסלקו מן התיבה לגמרי ולהחזירו, אלא שבית שמאי אוסרים [לסלק ולהחזיר. ולרבי שמעון בן אלעזר – רק להחזיר] משום גזרה אטו ציר מן הצד, ובית הלל מתירים משום שמחת יום טוב (עפ"י ראשונים; פוסקים או"ח תקיט, א).

דף יב

'מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך'. לפרש"י, מן התורה הותרה המלאכה אפילו שלא לצורך כלל אלא שחכמים אסרו בטירחה שלא לצורך, אבל כל דבר הנצרך ליום טוב – לא אסרו

(וכן יש אומרים בדעת הרמב"ם והרי"ף – ע' מגיד משנה קרבן נתנאל ובהגר"א תקיח). והתוס' (ור"ח ור"ה ועוד – ע' שיטמ"ק כתובות ז) פירשו שמהתורה לא הותר אלא לצורך היום.

ופירשו אחרונים יסוד מחלוקתם בגדר דין 'מתוך...'; האם עניינו לומר שסוג מלאכה המשמש גם לאוכל נפש, אינו בכלל 'מלאכת עבודה' ומותר, וכשאמרה תורה אך אשר יוכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם הכוונה להגדרת סוג המלאכה; סוגי מלאכות המשמשות לאוכל נפש אינם בכלל איסור מלאכה. או שמא סברת 'מתוך' אומרת רק שכל צרכי שמחת יום טוב מותרים ולא רק צורך אכילה, ולעולם הצורך הוא זה שמתיר העשייה (ע' אמרי בינה ריש דיני יום טוב; ביצחק יקרא לו. וע"ע בתחילת ספר המועדים בהלכה). עוד בשיטות הפוסקים בדין זה – ע' בב"י ובאור הלכה ר"ס תקיח.

יש אומרים שאף לפרש"י אין התר אלא קודם אכילה, אבל לאחר שסעד ביום טוב אסור מהתורה לעשות מלאכה, ובאופן זה משכחת לה איסור הוצאה מהתורה ביום טוב (עפ"י מגיני שלמה וקרבן נתנאל. וע' גם חדושי בתרא נז). ולפי זה אין לפרש כסברא האמורה, שהרי אין התר למלאכת אוכל נפש בכל האופנים. ונראה לבאר שיטה זו שכל עשייה שאדם עושה נחשב צורך מה [ואם אכן עושה באמת בלא כל סיבה, יתכן שאין זו מלאכת מחשבת כלל], והרי זה בכלל 'צורך היום' מדאורייתא, ומותר משום 'מתוך', משא"כ כשעושה לצורך מחר אין זה צורך היום כלל. ואולם הראשונים שהקשו על פרש"י אינם סוברים לחלק בכך, בין דבר שאינו לצורך לדבר שלצורך מחר.

דב טובי בריה דרב נחמיה הוה ליה גרבא דחמרא דתרומה. מכאן [וממקומות נוספים] מוכח שתרומה נוהגת בחוצה לארץ אעפ"י שמדין תורה אינה נוהגת אלא בארץ ישראל. יש אומרים דוקא בדגן תירוש ויצהר שחייבים בארץ מדאורייתא – חייבים בחו"ל מדרבנן, אבל לא שאר פירות. וי"א אפילו בשאר פירות אבל לא ירקות שאין להם עיקר מהתורה כלל. ויש אומרים שכל המעשרות נוהגות בחו"ל אבל רק בודאי ולא בדמאי. וי"א רק במקומות הסמוכים לארץ (עתוס' חולין ז ובמצויין שם; רמב"ם וראב"ד הל' תרומות א; חדושי הראשונים כאן).

(ע"ב) אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמתה תאמרו במתנות שזכאי בהרמתן. זכאי' היינו רשאי. נראה שדקדק התנא לנקוט לשון זו מפני שהרמת תרומה ומתנות מצוה, והריהי זכות המזדמנת בידו. וכיו"ב כברייאת ריש ברכות 'משעה שהכהנים זכאים לאכול בתרומתן' (ע' בספר צדקת הצדיק טו). וכן במשנת ברכות 'ולא זכיתי שתאמר יצ"מ בלילות, אם כי פירושו לא ניצחתי, נקט לשון זכות מפני המצוה שבדבר.

'שהורמו מהיום ושנשחטו מהיום ושהורמו מאמש ושנשחטו מאמש.' בכל הסוגיא מדובר על מתנות שהיינו זרוע לחיים וקיבה שהורמו ושנשחטו, ולא הזכר כגון זה בחלה; נתגלגלה העיסה מאמש והורמה החלה היום או נתגלגלה היום. ואכן שונה הוא דין החלה שאם נתגלגלה מאתמול אסור להפרישה ביום טוב לדעת אבוה דשמואל ורבא (לעיל ט), מפני שהיה יכול להפרישה מאתמול והרי בהפרשתו הוא כמתקן, הלכך נראה שאם עבר והפריש ביום טוב באיסור – אסור להוליכה לכהן. משא"כ המתנות שהואיל ואינן מעורבות ולא אוסרות את הבשר הריהן כמופרשות ועומדות, על כן אין איסור להרימן ביום טוב (עפ"י רשב"א).

'מוללין מלילות' – שמשפשף בכפות ידיו שיבולי תבואה כדי שיפלו הזרעים מתוכן (עפ"י שו"ע הגר"ז שיט"ט תקי, א).

לדעת רש"י (וכן מורה משמעות דברי הרמב"ם, וכ"ה בשיטת חכמי איזורא ורבנו יהונתן מלונגיל ועוד) אין בזה איסור

תורה בשבת שהריהו דש כלאחר יד כיון שאינו נוטל האוכל ומפרקו בידו ממש אלא מולל השבולת והדגן נופל, ואין דרך לעשות כן אלא בכלי המיוחד לדישה (עפ"י שו"ע הגר"ז שם), אלא שבשבת אסור לעשות כן מדרבנן וביום טוב התירו. ויש סוברים שאיסור תורה הוא וחייב משום 'מפרק' בשבת (עפ"י ר"ח שבת עג: והערוך 'פץ' בשם גאון). ומכל מקום ביום טוב מותר אף בלא שינוי (ער"ן על הרי"ף ובחדושי הר"ן תלמיד הרמב"ן; מ"מ יום טוב ג, טו בדעת הרמב"ם). ויש המצריכים שינוי אף ביום טוב (ערש"י ותוס' יג: ר"ן ורשב"א).

*

מי ימלא גבורות ה' – ישמיע כל תהלתו. מהרבי ר' זושא מאניפאלי: מי יכול 'למולל', כלומר להפריד ולהמתיק הגבורות – מי שישמיע כל תהלתו, שאומר כל ספר תהלים בפעם אחת (תשואות חן ויגש).

וכן מובא בשם כמה צדיקים, שאמירת תהלים בלא הפסק מסוגלת לכל דבר – עפ"י אסיפת אמרים; אמרי פינחס ג, קנא ועוד. מובא בתורת הרבי ר' זושא' עמ' עז.

דף יג

'הא רבי הא ר' יוסי בר' יהודה... למוללן במלילות – רבי מחייב...'. לפרש"י, לרבי זכאי בהרמה ביום טוב כשהכניס שיבולים למוללן במלילות והרי אינן טעונות דישה ומירוח האסורים ביו"ט. והקשו בתוס' אדרבה, כיון שלרבי הכנסתן זהו גרנן אם כן נתחייבו מאתמול ומדוע זכאי להפריש ביום טוב. ולכאורה נראה שלפרש"י מדובר כשהכניסן ביום טוב עצמו.

ואולי אפילו הכניסן מערב יום טוב, מדובר שהכניסן כדי להצניע ולמולל מעט מעט לעתים, ועתה ביום טוב חפץ למולל מעט. וכיון שבשעה שהכניס לא היו מזומנות לאכילה באותה שעה, לא היה צריך להפריש [ודומה לסברא שבתוס' (ט. ד"ה גלגל) שאף אם גלגל בערב יום טוב, כיון שנגמרה הלישה רק ביו"ט ואז הרגילות להפריש, אין אומרים היה לו להפריש מאתמול].

'ולרבי יוסי ברבי יהודה נמי משכחת לה כגון שהכניס שבלין לעשות מהן עיסה ונמלך עליהן למוללן ביום טוב דטבלא ביומיה'. אף על פי שלרבי יוסי ברבי יהודה המכניס למלילות פטור מאחר ואין כאן גורן, זהו דוקא כשמכניס כדי למוללן שמכניס מעט מעט ולא כרי, אבל הכניס לצורך עיסה יש כאן כרי וכשנמלך למוללן הרי נתגלה למפרע שהכנסתן זו היא גמר מלאכתן (עפ"י פני יהושע).

לכאורה נראה לפי זה שה"ה כשהכניס כמות גדולה כדי להצניע ולמוללן מעט מעט בעתיד, חייב לעשר. ואולם מלשון רש"י ותורי"ד משמע הטעם שמפני שחל חיוב כשהכניס לעיסה. ויש לומר שרק כשהכנסת השיבולים בכל הכמות היתה לצורך, נחשבת כתחילת עשיית הכרי ויכולה להחשב 'גמר מלאכה' אם יוברר שאין צריך עוד מירוח אחר, משא"כ כשמלכתחילה הכניס למלילות, אין ההכנסה נידונית ככרי כלל, אפילו הכניס הרבה.

'איכא דאמרי אמר אביי: מחלוקת בשבלין אבל בקטניות דברי הכל אסורייתא לא טבלא'. לפרש"י סברות שתי הלשונות מתהפכות מן הקצה אל הקצה [ובתוס' עמדו שלא מצינו כגון זה בכל התלמוד. וע' גם בהגר"א יו"ד שכ סק"ה. וע' במצוין ביוסף דעת קדושין עה. ובתור"פ נראה שעיקר הקושיא הוא על הניגוד בדבר התלוי

דף יב

- כה. א. האם מותר להוציא מרשות לרשות ביום טוב, דברים שאינם לצורך אוכל נפש?
ב. מלאכות אוכל נפש ביום טוב, האם הותרו אף שלא לצורך?
ג. האם מוליכים ביום טוב חלה ותרומה ומתנות לכהן?

א. בית שמאי אומרים: אין מוציאים לא את הקטן (יש מפרשים: למולו. וי"א אפילו לטיול בעלמא. עתוס' וש"ר) ולא את הלולב ולא ספר תורה לרשות הרבים. ובית הלל מתירים. ופירשו רבי יצחק בר אבדימי ורבי יוחנן [שלדברי הכל יש תורת איסור הוצאה ועירוב ביום טוב ו] מחלוקתם היא האם אומרים 'מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה גם שלא לצורך' אם לאו. ומבואר בגמרא שלבית שמאי אסור הדבר מהתורה ולוקה משום 'לא תעשה כל מלאכה'.

א. הוצאה שלא לצורך כלל, כגון אבנים – אסורה לדברי הכל. לא נחלקו אלא בצורך קצת. לפרש"י (כאן ולהלן לו. וכן נקטו בדעת הרמב"ם והרי"ף – ע' מ"מ, קרבן נתנאל, בהגר"א תקיח סק"ב), מהתורה מותר הכל לבית הלל, אלא שחכמים גזרו משום טירחה שלא לצורך. ולפירוש התוס' (וכן דעת ר"ח ורד"ה, וכן נראה שנקט הרשב"א) אסור מהתורה כל שאין צורך אוכל נפש כלל ולא שמחת יום טוב. ואף לכרמלית אסור מדרבנן (עפ"י תוס' כתובות ז; משנ"ב תקיח סק"ח). יש סוברים שאף לרש"י, לאחר שגמר אכילתו ביום טוב, אסור מהתורה לעשות מלאכה לצורך מחר [מלבד למאן דאמר 'הואיל ואי מקלעו ליה אורחים חזי ליה'] – ועל כן נאמר בתורה רק **אשר יאכל לכל נפש** (עפ"י מגיני שלמה; קרבן נתנאל כאן אות ל. ובראשונים שהקשו על פרש"י נראה שאינם סוברים חילוק זה).

יש אומרים שהוצאת כלים מותרת אפילו שלא לצורך כלל, ורק בהוצאת אבנים החמירו (עפ"י רי"ף; רמב"ם א, ד. וי"א שכן דעת השו"ע. ובאר לציון (ח"ג כא, ב). כתב שלבני ספרד יש להקל מעיקר הדין כדעה זו אלא שראוי להחמיר. ומ"מ היוצא מביתו מותר ליטול עמו מפתח הבית, וכן מותר לו לצאת עם מגבת למקוה ולהחזירה הגם שאין עירוב).

ב. מותר להוציא כלים לרשות אחרת כשמתירא שלא יגנבו [שגם זה צורך לשמחתו וענגו ביום טוב] (רמ"א תקיח, א ומשנ"ב. וע' גם בתור"ד שמותר לטלטל כלים מחמה לצל). ויש אוסרים כיון שאינו לצורך מצוה או לצורך דברים השייכים באותו היום אלא למניעת הפסד ממון. ונכון להחמיר לנהוג כן (עפ"י משנ"ב תקיח סק"ו. ע"ש).

ולענין משחק בכדור וכד'; הרמ"א (שם) מתיר (עפ"י תוס' ורבנו ירוחם. וע' בתוס' ורא"ש ותרומת הדשן (עו) לענין טיול. אך בתור"פ משמע שטיול קטן נחשב צורך משום שכשוכה הוריו מצטערים). ומהרש"ל כתב להחמיר בדבר למבוגרים, שאין זו שמחה וטיול אלא שיחת ילדים וקלות ראש.

ג. הוצאת דבר שאינו שוה לכל נפש, כגון מוגמר [ואין בכלל זה סתם בשמים], מסתבר שאסורה. ויש מקום להתיר הדבר עפ"י דברי החתם סופר, אלא שאחרונים תמחו על דבריו. ומכל מקום נראה שהוצאת מים לצורך רחיצת כל הגוף בזמננו נחשבת בענין זה 'שוה בכל נפש' ומותרת (עפ"י הגרשו"א, מובא בשמירת שבת כהלכתה פ"ט הערה ג. ולענין הרחיצה עצמה ביו"ט לכל הגוף, נסתפק שם (פ"ד הערות כא כג) אם מותרת משום שכיום שוה היא לכל נפש אם לאו. וצ"ע).

יל"ע אם הוצאת מוצץ לתינוק נחשבת 'שוה בכל נפש' [והרי כל אדם נוקק לכך בינקותו]. גם יתכן שהואיל ונעשה להרגעתו הרי זה מצרכי טיולו וצורך מלווי הלכך שוה בכל נפש הוא, וכסברת תור"פ שלכך הוצאת קטן לטייל נחשבת צורך היום כי כשהנער בוכה אביו ואמו מצטערים.

עוד בדיני 'שוה בכל נפש' ע' להלן כא-כג.

ד. נחלקו אחרונים האם מותר להוציא מרשות לרשות שופר כדי לתקוע לנשים שהרי אינן חייבות בו. וכן דנו אודות הוצאת לולב לאחר שכבר ברח עליו (בשאג"א קו קה אסר, ובשו"ע הגר"ז תקפ"ט, ב התיר. וכן המנהג – ע' עמודי אור סוס"י כט. וע"ע מטה אפרים תקפ"ט; ש"כ יט הערה ה). ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ג צד) האריך להוכיח שמותר להוציא השופר לצורך תקיעה בו לנשים.

ה. הוצאת כלים לצורך מלבוש, יש אומרים שאף לבית שמאי מותרת כהוצאת אוכל נפש, ורק בשלא לצורך אוכל או מלבוש נחלקו בית שמאי ובית הלל (הראב"ד, מובא בספר המכתם).

ו. אסור להוציא ביום טוב [במקום האסור בטלטול] כל דבר שאינו לצורך אדם מישראל השומר שבת בפרהסיא (ע' או"ח תקיב, א תקיח, ב). אך מסתבר שמותר להוציא אוכל לבהמתו שלא תמות, לדעת המתירים להוציא כלים כשמתיירא מהפסדם (מובא בש"כ יט הערה יז).

ז. נחלקו הראשונים אודות טלטול דבר שאין בו צורך היום בתוך החצר או מחצר לחצר; יש אומרים שמותר, שלא תקנו ביו"ט עירובי חצרות כלל (עפ"י ר"י ור"ן). וכן סתם בשלחן ערוך (תקכח). ויש המצריכים עירוב (רשב"א. וכ"מ ברמ"א תקיח, א). ויש מי שסובר שאין מועיל העירוב ביו"ט, שהואיל ודברים שיש בהם צורך מותר להוציאם בלא עירוב, לא תקנו על דברים שאין בהם צורך כלל (ריטב"א, מובא בבאה"ל שם). ולהלכה כתב רש"ל שמותר להוציא בלא עירוב ואין לשנות המנהג. ומ"מ כשמניחים העירוב לכתחילה לכל השנה, טוב לכלול גם ימים טובים עם השבתות (מובא במשנ"ב תקיח סק"י).

ב. כאמור נחלקו בית שמאי ובית הלל אם מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה גם שלא לצורך. ומבואר גמרא שכן הוא הדין לענין שחיטה כגון שוחט עולת נדבה ביום טוב, וכן בהבערה ובישול, כגון המבשל בשר בחלב ביום טוב, שהרי אסור באכילתו.

א. מבואר בתוס' ועוד ראשונים שהמבשל דבר האסור באכילה, אפילו חשב לאכול – לוקה לבית שמאי ואין זה בכלל 'אוכל נפש'. ומכל מקום נחשב לצורך יום טוב שפטור לבית הלל כיון שעשה כן בשביל לאכול.

ב. כאמור לעיל, נחלקו הראשונים בדין 'מתוך', האם יש להתיר מהתורה דבר באופן שאין לו צורך כלל. ויש סוברים [בדעת רש"י ורמב"ם] לחלק בין מלאכות מובהקות של אוכל נפש שבהם הותר אף שלא לצורך ובין מלאכות שאין דרכן לאכילה דוקא, שבהן לא הותר מהתורה אלא לצורך קצת (עפ"י פני יהושע; נשמת אדם פ, א. ובשו"ת עמודי אור (כט, ב) סייע לכך מהירושלמי, ותלה זאת במחלוקת האמוראים שם).

ג. יש אומרים שמלאכה לצורך נכרי או בדבר שאינו שוה בכל נפש, וכן הדין בצורך גבוה, דינם חמור יותר משלא לצורך כלל ואסור מהתורה ואין להתירם משום 'מתוך' (עפ"י שיטמ"ק; עמודי אור כט, ג. וע' גם חיי אדם צו, א צח, א).

ד. בדעת הרמב"ם (יום טוב א, ד) יש סוברים שאין אומרים 'מתוך' אלא בהבערה ובהוצאה ולא בשאר מלאכות (כן דעת הפרי-חדש, וכן הסכים הנצי"ב בשו"ת משיב דבר לו). ושאר פוסקים כתבו בדעתו שהוא הדין לשאר מלאכות הותרו אף שלא לצורך (ע' מגיד משנה, קרבן נתנאל ועוד. וע"ע: שער המלך ומרכה"מ הל' יו"ט שם; פנ"י כאן; משכנו"י או"ח קכ, ישוע"י תצה; עמודי אור כט; אמת ליעקב עמ' סו).

ה. אין אומרים 'מתוך' אלא בדבר העומד לאותה מלאכה, ועושה אותה עתה שלא לצורך אוכל נפש, כגון הבערת מדורה להתחמם בה, אבל המבעיר דבר שאינו עומד לשריפה, כמו פת ועיסה – אפילו לטלטלו אסור, וכן להבעירו לצורך (עפ"י רשב"א כז:).

שאלות ותשובות לסיכום מסכת ביצה

ו. אעפ"י שמבואר בגמרא שהותרה השחיטה ביום טוב, שהרי צורך אוכל נפש היא, כיום פשט המנהג לאיסור, וכמה טעמים ניתנו לכך – אם לא בבהמה במסוכנת ומשום הפסד. וכן בעופות (ע' מג"א וש"פ תצח, ובמצוין להלן לד. ומן הדין מותר אף שמצויים מקררים, שאין דומה טעם בשר שנשחט אתמול והיום. אור לציון ח"ג יט,ה).

ז. נר נשמה לזכרון הנפטרים, כתבו הפוסקים שנחשב 'צורך קצת' להתירו ביום טוב אם שכה להדליק אתמול, עכ"פ בחדר שאוכלים בו או בבית הכנסת. ובשעת הדחק אפשר שיש להתיר בכל אופן שדומה לנר של מצוה שהוא לכבוד אבותיו (באור הלכה תקיד,ה עפ"י כתב סופר. וכן בשו"ת אור לציון ח"ג כח כתב להתיר הדלקת נר נשמה ביום טוב ע"י העברת אש קיימת).

ג. במשנתנו מבואר שלבית שמאי אין מוליכים חלה ומתנות לכהן ביום טוב, ובית הלל מתירים. ובתרומה אף לבית הלל אסור מאחר ואינו ראוי להרימה ביום טוב [אלא במקרים מסוימים, כדלהלן]. לדברי רבי יוסי בברייתא [שלא כרבי יהודה ואחרים], לא נחלקו על המתנות שמוליכים אלא בתרומה נחלקו. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יוסי. וכן הורה רב יוסף התר לרב טובי בנו של רב נחמיה, ליתן לכהן ביום טוב חבית יין של תרומה שהיתה בידו.

בדעת בית שמאי נחלקו תנאים בברייתא; רבי יהודה אמר, לא אסרו בית שמאי אלא להוליך מתנות שהורמו מערב יום טוב בפני עצמן, אבל מותר להוליכן עם המתנות שהורמו ונשחטו היום. ואילו אחרים אינם מחלקים בדבר. אפשר שלדעתם אוסרים בית שמאי אף במתנות שהורמו ונשחטו היום, ואפשר שגם הם מתירים בזה אלא שאוסרים להטפיל ולהוליך של אמש עם של היום. מבואר בגמרא שבהמה שנשחטה מאתמול, אפילו הורמו המתנות היום – דינם כמתנות שהורמו מאמש.

א. הלכה כרבי יוסי הלכך מותר להוליך חלה לכהן ביום טוב, גם אם הפרישה מאתמול (רמב"ם יו"ט ד, כו; או"ח תקו,ג). ואפילו ברשות הרבים (משנ"ב שם סק"ח עפ"י תוס' ורשב"א ועוד). ומותר ליתן לכהן הגם שלא נצרך לאכילה היום, ואין בזה משום איסור נתינת מתנה בשבת וביו"ט (ע' אגרות משה או"ח ח"ג מד).

ב. הפריש חלה ביום טוב באיסור, כגון שגלגלה אתמול (ע' לעיל ח-ט) – נראה שאסור להוליכה לכהן (עפ"י רשב"א). וכתב זאת אליבא דמתניתין, ויש מקום להסתפק קצת לדין שנוקטים כרבי יוסי ולא גזרו כלל הולכה אטו הפרשה. ואולם במזיד בלא"ה אסור לו ולאחרים עד מוצ"ש. וע' בשער הציון תקו אות כט שצדד להתיר בזה בשוגג).

ג. כתבו התוס' עפ"י הירושלמי: לאו דוקא הולכה לבית הכהן אוסרים בית שמאי, הוא הדין אם בא הכהן לביתו – אין ליתן לו אלא אם כן רגיל הוא לאכול אצלו (וכ"מ ברשב"א). ואף לבית הלל, כתב מהרש"ל שבשבת שאסור להוציא מרשות לרשות, אין ליתן לכהן חלה אף כשהכהן בא לביתו אלא אם כן רגיל לאכול אצלו. ויש אומרים שלפי מה שאנו נוקטים להלכה כרבי יוסי שאפילו תרומה שהורמה אתמול מוליכים ביו"ט, ואין חוששים שמא יתרום היום או שמא נראה שתרום היום, אם כן אין לאסור ליתן לכהן בשבת כל שאין שם הוצאה מרשות לרשות (עפ"י מאמר מרדכי, וכן צדד בבאור הלכה תקו,ב. וכ"מ שנקט בפשיטות באג"מ או"ח ח"ג מד סד"ה ולכן).

דפים יב – יג

קמא

- כו. א. האם מוללים מלילות ופורכים קטניות ביום טוב?
ב. ברירת חטה וקטניות ביום טוב ובשבת, כיצד?